www.sjfm.ir

مجله
پزشکی قانونی ایران

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی

دوره ۳۰، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳، صفحات ۱۹۳ تا ۱۹۴

نامه سردبیر

تأثیر اوتیسم بر حکم محجوریت

سیده مریم اسدی‌نژاد[1*] MD، سولماز بابایی[2] MA

[1] گروه حقوق، مؤسسه فناوری و آموزش عالی احرار، رشت، ایران
[2] گروه حقوق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

*نویسنده مسئول: سیده مریم اسدی‌نژاد، پست الکترونیک: med88.asadinejad@gmail.com

تاریخچه مقاله: دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۹ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۶ انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۸/۱۰

How to cite: Asadinejad SM, Babaiee A. The effect of autism on the sentence of confinement. Iran J Forensic Med. 2024;30(3):193-4.

سردبیر محترم؛

اوتیسم [۱] به عنوان یک ناتوانی پیچیده عصبی رشدی است که عمدتا اختلال در جامعه‌پذیری و رفتارهای‌های تکراری شناخته می‌شود [۲] که شامل ترکیبی از اختلالات در ارتباطات، تعامل اجتماعی متقابل و رفتارهای کلیشه‌ای است. به طوری که همه جنبه‌ها اعم از جنبه‌های شناختی، ادراکی، عاطفی، رفتاری، زبانی، ارتباطی و اجتماعی را درگیر می‌کند.

یک فرد عادی دارای مهارت ادراک اجتماعی پویاست. مهارت در ادراک اجتماعی پویا در اثر فعالیت شیار گیجگاهی فوقانی خلفی و سایر قسمت‌های مغز است [۳] و به محرک‌های اجتماعی که نماینگر قصدمندی است حساس بوده [۴] که در اوتیسم چنین تحریکی مشاهده نمی‌شود. از آنجایی که علت این بیماری ناشناخته است، درمان علامتی و ناکارآمد است. تنها تعداد محدودی از علائم ASD تا به امروز قابل درمان هستند. تاکنون رایج‌ترین درمان، داروهای ضدروان‌پریشی برای مدیریت تحریک‌پذیری و بیش‌فعالی بوده است [۵]. تحقیقات بیشتری در حال حاضر روی رویکردهای درمانی جدید با هدف قرار دادن علائم اصلی در حال انجام است. اشخاص برای تشکیل قرارداد صحیح باید دارای اراده باشند. اراده حرکت درونی و نفسانی شخص برای انجام کاری پس از تصور و تصدیق است [۶]. در این صورت، شخص کاری را به صورت هدفمند انجام می‌دهد. علاوه بر این یکی از شرایط متعاقدان «داشتن اهلیت» است. قانون‌گذار در ماده ۱۲۰۷ قانون مدنی از «صغیر»، «غیررشید» و «مجنون» به عنوان «محجور» یاد کرده است. این در حالی است که بعضی از موارد از نظر روان‌پزشکی که در قانون به آن اشاره نشده، مانند بیمارهای فراموشی هم می‌توانند محجور تلقی شوند. از طرفی دیگر ممکن است شخص بالغ و عاقل باشد اما رشد عقلی برای حفاظت از اموال و دارایی و یا انجام معامله صحیح نداشته باشد، در این صورت چنین شخصی غیررشید است. باتوجه به اینکه در حقوق ایران برخلاف قانون مدنی فرانسه قصد از رضا به خوبی تفکیک شده [۷]، بنابراین چنین اشخاصی به علت فقدان رضا نمی توانند در امور مالی خود دخالت کنند.

اوتیسم به علت رشد نکردن (عصبی و روانی) بوده و موجب اختلال فکری و روانی می‌شود، به طوری که شخص نمی‌تواند مانند سایر افراد در جامعه تعامل داشته باشد. رشد نکردن (خود عقلایی) در فقه و حقوق هم مطرح است. صغیر و حتی بزرگسال چنانچه به بلوغ اشد برسد و یا رشد او ثابت شود موجب رفع حجر است. در رفع حجر صغیر، بلوغ او کافی نیست بلکه باید به مرحله رشد هم برسد. شخص بزرگسال نیز ممکن است به نداشتن عقل معاش و به علت افراط و تفریط در معاملات و حفظ و نگهداری دارایی و اموال خود فقدان رشد داشته و غیر رشید محسوب شود. به چنین شخصی «سفیه»

Copyright © 2024 The Author(s); Published by Legal Medicine Research Center. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

می‌گویند. در پاسخ به سوال مطرح شده و برای حل مسئله باید طیف‌های مختلف اوتیسـتیک را در نظر گرفت. دسته‌بندی‌های مختلفی برای اختلال انواع اوتیسم در نظر گرفته شده که برخی قدیمی و برخی جدید هسـتند. به طور مثال دسـته‌بندی‌هایی براسـاس ریشه بیماری، انواع اختلال و سطوح بیماری، جملگی زیرمجموعه «اختلالات طیف اوتیسم»هستند. در وهله اول لازم اسـت گفته شود که اوتیسم با عقب‌ماندگی ذهنی ملازمه ندارد. اما چنانچه اختلال در ذهن و هوش ایجاد کند، نقص در عملکرد هوشـی و شناختی باشـد و به اصطلاح نقایصی در مورد مهارت های خودیاری هسـتند و اختلال آنها مربـوط به درک واژگان، توجه و به‌خاطرسـپاری باشد، در این صورت اراده و قصد چنین فردی مخدوش است؛ به طوری که انعقاد هر گونه معامله‌ای اعم از مالی و غیرمالی باطل است. اما اگر طیف دیگری از اختلال، از جمله اختلال روانی و رفتاری، به گونه‌ای باشـد که اراده و قصد شخص مخدوش نشده باشد، اما شخص از نظر حافظه قوی بوده و مانند نابغه غیررشـید محسوب شـود، در این صورت به علت نداشـتن توان ارزیابی امور مالی مانند سفیه بوده و نمی‌تواند در امور مالی خود تصرف کند. چون چنین اشـخاصی در ارزیابی و تشخیص سود و زیان به علت نداشتن تعامل اجتماعی با دیگران و اختلال و فقدان ثبات فکری عاجز هستند. بنابراین معامله این دسته از افراد به علت مخدوش بودن عنصر رضا غیرنافذ است.

در نتیجه فقدان رشد عصبی از عوامل اوتیسم شناخته شده و این رشد نکردن موجب رشد نکردن حقوقی شخص می‌شود. اگر نوع آن شـدید باشد و موجب اختلال در ذهن و هوش و حافظه شـود، به طوری که قصد او مخدوش شـود [۸]، در این صورت هرگونه تصرف در امور مالی و غیرمالی جایز نبوده و باطل است. چون که چنین اشخاصی قصد در تلفظ هم ندارند.

تأییدیه اخلاقی: موردی برای گزارش وجود ندارد.
تعارض منافع: نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی اعلام نکردند.
سـهم نویسندگان: نویسـندگان این مقاله سهم یکسانی در تهیه این مقاله نقش داشتند.
منابع مالی: این مطالعه از هیچ‌گونه بودجه پژوهشـی دولتی و خصوصی اسـتفاده نکرده است.

References

1. Lord C, Elsabbagh M, Baird G, Veenstra-Vanderweele J. Autism spectrum disorder. Lancet. 2018;392(10146):508-20. doi: 10.1016/S0140-6736(18)31129-2.
2. Szabó J, Mlynár M, Feješ A, Renczés E, Borbélyová V, Ostatníková D, et al. Intranasal oxytocin in a genetic animal model of autism. Mol Psychiatry. 2024;29(2):342-7. doi: 10.1038/s41380-023-02330-6.
3. Hein G, Knight RT. Superior temporal sulcus—it's my area: or is it?. J Cogn Neurosci. 2008;20(12):2125-36. doi: 10.1162/jocn.2008.20148.
4. Jastorff J, Popivanov ID, Vogels R, Vanduffel W, Orban GA. Integration of shape and motion cues in biological motion processing in the monkey STS. Neuroimage. 2012;60(2):911-21. doi: 10.1016/j.neuroimage.2011.12.087.
5. Fieiras C, Chen MH, Liquitay CM, Meza N, Rojas V, Franco JV, et al. Risperidone and aripiprazole for autism spectrum disorder in children: an overview of systematic reviews. BMJ Evid Based Med. 2023;28(1):7-14. doi: 10.1136/bmjebm-2021-111804.
6. Asadinezhad SM, Sadeqi A. The Role of Apparent Volition and Actual Volition in Creation of Legal Acts (Comparative Study in the Civil Code of Afghanistan and Egypt and the Code of Obligations and Contracts of Lebanon). Journal of Comparative Law. 2023;10(2):273-95. [Persian]
7. Abin A, Haghtalab Z, Ghorbani H. Examining the provisional order in arbitration in domestic law, explaining the needs, gaps, and harms of the current situation. Russian Law Journal. 2023;11(10S):223-36. doi: 10.52783/rlj.v11i10s.1706.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]